

TILTOTT KASTÉLYOK

ERDÉLYI TÖRTÉNELMI CSALÁDOK A JÓVÁTÉTEL ÚTVESZTŐJÉBEN

MARGITTAI GÁBOR ÉS MAJOR ANITA
KIÁLLÍTÁSA

TÁMOGATÓK

Tiltott kastélyok

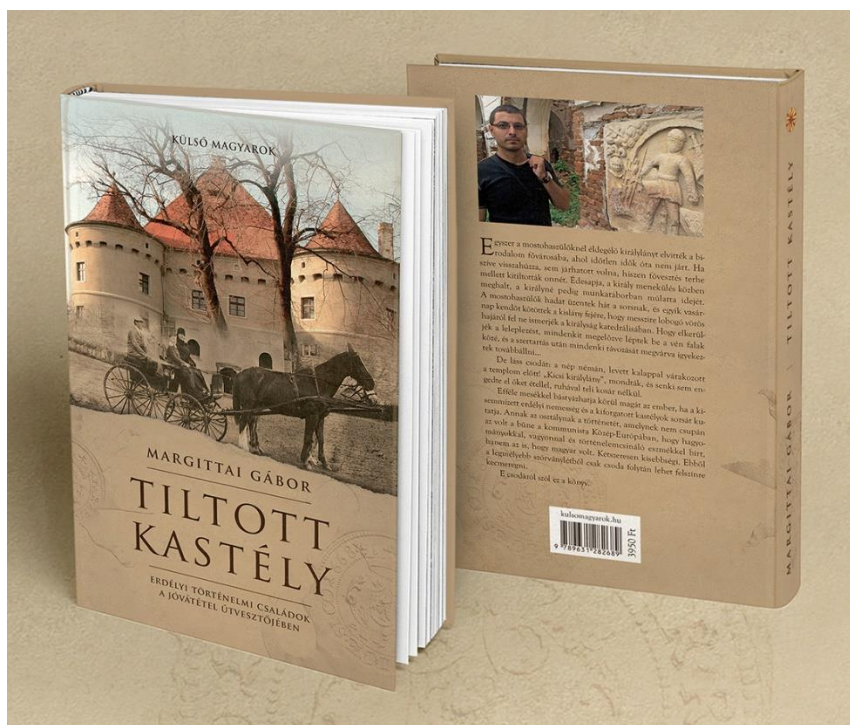
Erdélyi történelmi családok a jóvátétel útvészőjében

Aki a Kárpát-medencei magyar szórványvilág sorsával foglalkozik, ritkán találkozik olyan történettel, amely ne egyértelműen a pusztulás, az eltűnés, a beolvadás képleteit idézné föl. Ezért különleges és példamesébe illő az erdélyi főnemesség XXI. századi „palotaforradalma”: hogy a trianoni döntéstől kezdve vesszőfutásra kényszerített úri rend osztálymakacsságával – de utolsó erőfeszítéssel – megpróbál újra gyökeret verni ott, ahonnan kiebudalták. A magyar történelmet évszázadokig alakító családok meglelt és ifjabb tagjai kerekedtek föl néhány éve, föladva magyarországi vagy nyugat-európai egzisztenciájukat, hogy konfiskált birtokaikért, pusztulásra ítélt kastélyaikért perbe szálljanak a román állammal. Ez a harc egyszerre tűnik reménytelennek, hősieknak és erőt adónak a kisebbségi magyarság szemében.

Ezt a szó szoros és átvitt értelmében vett palotaforradalmat szeretnénk bemutatni az első világháborús projektünknel kidolgozott és kimagaslóan hatékony **hárompillérű rendszerrel**: a **Szamár-sziget szellemkatonái című projektünk** széles társadalmi érdeklődést váltott ki a fiatalabb korosztályoktól kezdve az idősebbekig éppen e rendszer fokozottan ismeretterjesztő módszertana miatt. Azaz **könyv, nemzetközi multimédiás vándorkiállítás és dokumentumfilm hármasságával** kívánjuk bemutatni az erdélyi történelmi családok megpróbáltatásait, mivel ezek a műfajok és megvalósítási formák egymást erősítve, kiegészítve képesek jóval nagyobb körbe eljuttatni a projekt üzenetét.

Margittai Gábor szociografikus igényű, de szélesebb olvasóközönségnek szánt **könyvében** az érintettekkel: **Bánffyakkal, Bethlenekkel, Mikesekkel, Aporokkal, Hallerekkel** és más nemesekkel készített életútinterjúk, dokumentumok és egyedülálló fotóanyagok segítségével mutatja be ezt a kihalásra ítélt, mégis hihetetlen életerőről tanúskodó „fajtát”: **a mai (és a Trianon utáni) erdélyi úri világot**. Mely egyszerre gyökeredzik Erdély történelmi

talajában, ugyanakkor képes a legnaprakészebb eszközökkel és taktikákkal fölvenni a harcot a jogtalansággal és a diszkriminációval szemben.

A **dokumentumfilmben** életinterjúk segítségével bemutatjuk a visszatelepülő történelmi családok tagjait az adott helyszíneket bejárva, körképet adva mind a családokhoz kapcsolódó épített örökségről, mind pedig a szellemi és erkölcsi értékekről.

A **multimédiás vándorkiállítás** fotótablókon, molinókon, roll upokon, videó- és egyéb installációkon megjelenítve archív fotók és friss dokumentumfotók párhuzamára épül, tárgyakkal, eredeti dokumentumokkal. A tárlat a magyar történelem kiemelten fontos emlékhelyeinek, az erdélyi kastélyoknak az „ilyen volt – ilyen lett” vizuális dialektikájára alapoz – a dél-erdélyi Fugad Bánffy-kastélyától a marosvécsi Kemény-kastélyon át a csodálatos reneszánsz falképeket rejtő altorjai Apor-kúriáig. Célunk nemcsak a pusztulás dokumentálása, hanem az újjászületése és a pusztulásra ítélt osztály „visszakapaszkodásáé” is.

Különös történetekkel bástyázhatja körül magát az ember, ha a kisemmizett, de javaihoz tűzön-vízen át ragaszkodó erdélyi főnemesség sorsát kutatja. Annak a rétegnek a történetét, amelynek nem csupán az volt a bűne Közép-Európában, hogy hagyományokkal, vagyonnal és történelemcsináló eszmékkal bírt, hanem hogy magyar is volt. **Kétszeresen kisebbségi:** társadalmi és népelemként is. Ha valami, ez garantált út a **legmélyebb szórványléthez**, ahonnan valóban csak valami csoda folytán lehet újra felszínre bukkanni.

Egyetlen tavaszi hajnalon így lettek az ilyen-olyan praktikákkal addig talpon maradt erdélyi arisztokraták egy halálra üldözött, szenespincékbe, dögtelepekre kényszerített „kiváltságos” rend tagjai – így zuhantak a művelődéstörténet csúcspontjairól a nem létező kategóriájába. Rókatelepi munkások, kapualji virágárosok, otthoni sajtgyárosok lettek, s kitelepítésüket sokan túl sem éltek. Vagy ha igen, csak keservesen vészelték át a kommunizmus agyomosását, amely saját osztályuk gyűlöletére tanított.

Nem meglepő, hogy ezek a **sorstörténetek** erőteljesebb rezonanciákat képesek kelteni a magyarországi befogadókban, hiszen mesébe illő fényűzést, kiváltságokat, pompát vált föl a pokoljárás. Shakespeare-i, népmesei alaphelyzet, mely borzongást, netán titkos elégtételt kelt olyan emberek szívében is, akik egyébként kínos kapálózásnak érzik az elszakított magyarság terheinek hordozását. És fiatalok számára is befogadható módon „beszéli el”, milyen sors jutott a **határon túl szakadt magyar elitnek**.

Margittai Gábor és Major Anita kutatók, a **Külső Magyarok Kisebbségkutató és Médiaszolgáltató** vállalkozás és misszió megalapítói az arisztokratikus dacnak, e reménynek a feltérképezéséért kerekedtek fel, **jártak be több ezer kilométert, csaknem száz helyszínt Erdély ismert és szinte teljesen ismeretlen vidékein**, hogy igazolják (vagy cáfolják): a történelem a Kárpát-medencében is képes az önkorrekcióna. Céljuk, hogy a kiállítás a **Pesti Vigadóban történt díszmegnyitót követően (a kiállítást megnyitotta: Dr. Lévai Anikó)** eljusson hazai megyeszékhelyeken és erdélyi vagy más külhoni településeken kívül kisebb városokba és falvakba is, a készülő filmek – amelyek a kiállításmegnyitók programjaként levetíthetők – az elektronikus médiavilághoz kötött fiatalságot is megszólítják.

A kiállítás anyaga

- 35 db 80 × 120 cm-es fotó- és dokumentumtábló
- 4 db 100 × 200 cm-es rollup
- 3 db 100 × 200 cm-es kétoldalas molinó
- 1 db háromrészes, 170 × 145 cm-es molinó
- 1 db 100 × 120 cm kétoldalas molinó
- 1 db 180 × 180 cm függöny + sötétítő karnison fotónyomatokkal
- installációk a kitelepítésről, eredeti tárgyak, dokumentumok
- a fejedelemség korából származó erdélyi kályhacsempék másolatai
- multimédiás tartalom: 5 × 12 perces interjúk és riportok a jóvátételben érintett erdélyi főnemesi családok tagjaival, a kiállításon szereplő kastélyokról

További információk:

<http://www.kulsomagyarok.hu/l/megnyilt-tiltott-kastelyok-cimu-kiallitasunk-a-pesti-vigadoban/>